

Tekniska nämnden

Remittering av förslag till Nödvattenplan

Ärende

Beredskap för extraordinära händelser och kriser har i många år reducerats i Sverige. Det tidigare stabila klimatet, både utrikespolitiskt och metrologiskt är i dag betydligt osäkrare. Behovet av förberedelse för att möta oväntade händelser och göra samhället mer robust blir därför allt tydligare.

Nödvattenplanering syftar till att, vid en extraordinär händelse, kunna klara vattenförsörjningen till företrädesvis de mest sårbara människorna och samhällskritisk verksamhet. Kommunfullmäktige har beslutat att tekniska nämnden ska ta fram en nödvattenplan, skicka den på remiss till berörda nämnder, arbeta om förslaget utifrån remissvar och slutligen överlämna förslaget till kommunfullmäktige för fastställande.

Med de förutsättningar som getts i uppdraget har tekniska kontoret arbetat fram en nödvattenplan som bygger på att del av kommunen saknar vatten och att resterade del har fullgott dricksvatten i god kvantitet och med normalt tryck.

Alla kostnader som uppstår när en nödvattenplan aktiveras belastar skattekollektivet.

Nödvattenplanering är till sin natur känslig. Därför kommer inte själva planen att kunna presenteras i sin helhet. Det som redovisas är en sammanfattning av nödvattenplanen. Det material som på detta öppna sätt redovisas är det som också kan behandlas och beslutas politiskt.

Tekniska kontorets förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att skicka sammanfattning av nödvattenplan på remiss till socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt utbildningsnämnden med önskan om yttrande om i vart fall

-berörd nämnds inställning till ansvar för vattenleveransen från tappstället till verksamheten

-berörd nämnds inställning till möjligheten till framtida nödvattenplan utifrån beskrivning i remissen.

Remissvar önskas senast den 31 januari 2022.

Tekniska kontorets yttrande

En nödvattenplan är en beredskap att förse så många som möjligt med så mycket vatten att grundläggande behov av hygien, matlagning och dryck kan tillgodoses.

Det scenario som tekniska kontoret nu presenterar sin nödvattenplan utifrån är att en begränsad del av kommunen saknar vatten. Resterande del har god tillgång till dricksvatten med normal kvalitet och normalt tryck.

I den händelse som tänkt scenario inträffar kommer tekniska kontorets nödvattenplan att aktiveras. Beroende på omfattningen kommer tappställen att upprättas antingen från brandposter eller genom att tankar med färskvatten placeras ut.

Kommunikation om var dessa tappställen kommer att vara placerade någonstans kommuniceras via den SMS-tjänst som VA-verksamheten förfogar över och via de digitala medier som kommunen normalt kommunicerar genom.

Combotankar är en kombinerad transport och distributionstank som fylls med dricksvatten, transporteras till platsen som har behov av vattnet. Det finns avtappningskran på tanken där vatten kan tas ifrån. När tanken är tom tas den tillbaka och fylls igen. De combotankar som finns i kommunens närområde bedöms räcka för insatsen.

Ett avbrott i vattenleveransen i ett begränsat område kommer under inga omständigheter att bli en utdragen situation. Den redundans som finns i VA-nätet och den lagringskapaciteten kommunens driftentreprenörer besitter bedöms som tillräckligt för att klara de allra flesta situationer. När det senaste tillfället ett dylika scenario inträffade var vattenleveransen borta i ett par timmar. Den gången var det Norrvattens lagringskapacitet som ställdes på prov.

Den beredskap tjänstemannaorganisationen som tekniska kontoret besitter är en akilleshäla. Det finns ingen bemanning under icke kontorstid. Därför är det centralt att VA-verksamhetens driftorganisation är väl insatta i planen. Driftorganisationen har jour dygnet runt. VA-verksamheten ansvarar för att noggrant implementera planen hos driftentreprenören. Den TIB-organisation som finns etablerad sedan många år i kommunen har en roll i planen att samordna informationsinsatser till kommunens verksamheter i den händelse att VA-verksamheten inte är tillgänglig.

VA-verksamheten kan bara ta ansvar för vattenleveransen till själva tappstället. Att hämta vatten vid dessa platser med lämpliga emballage är varje individs och varje verksamhets egna ansvar. Det är en punkt där

David Johannesson

berörda nämnder behöver tillse att det finns resurser att klara den uppgiften inom ramen för den nämndes ansvarsområde. Beroende på omfattningen kan VA-verksamheten möjligtvis placera combotankar i närheten eller intill större kommunala verksamheter. Dock måste betänkas att trafik runt dessa tappställen kan bli intensiv.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenser som uppstår när en nödvattenplan aktiveras hamnar på skattekollektivet. Det finns inget i VA-lagstiftningen som stödjer en taxefinansierat nödvattenplan. De kostnader som uppstår är olika transportkostnader för tankar, personella resurser och bevakningstjänster. Det är svårt att uppskatta kostnaden i förväg men i ett kritiskt läge kommer dessa kostnader troligtvis att bedömas nödvändiga. Vilken del av kommunen som ska ta vilken del är en central fråga som kommer att hänskjutas till kommunstyrelsen.

Möjlighet till framtida nödvattenplan

Tekniska nämnden vill också ta tillfället i akt och konstatera att om kommunen vill ha en mer omfattande nödvattenplan som bygger på Livsmedelsverkets anvisningar och råd krävs en helt annat arbete. Nedan beskrivs kortfattat hur det arbetet kan se ut.

Livsmedelsverket har gett ut "Guide för planering av nödvattenförsörjning". Där beskrivs en process hur arbetet kan gå till att ta fram en nödvattenplan. Som ett komplement har också livsmedelsverket gett ut "Stödmaterial och exempel". Där finns det mallar för alla skeden i processen och andra stöddokument som underlättar arbetet.

Som livsmedelsverket konstaterar finns ingen lagstiftning som ger någon aktör skyldighet att vid varje tidpunkt leverera dricksvatten till alla medborgare. Vattentjänstlagen hanterar enbart den långsiktiga leveransen av dricksvatten och inte nödvatten. Lagen om extraordinär händelser talar om att varje kommun är skyldig att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys, RSA, där risker för framför allt samhällsviktig verksamhet ska identifieras. En RSA ska utgöra underlag för åtgärder för att förebygga och hantera hot och risker. Det är alltså ingen absolut skyldighet att vid varje tidpunkt förhindra att kriser uppstår. En risk- och sårbarhetsanalys är gjord i Danderyds kommun.

David Johannesson

Scenarier

I nödvattenplanering talar man ofta om olika scenarier. De scenarier som föreslås av Livsmedelsverket är

- Inget vatten finns i ledningsnätet
- Otjänligt vatten hos konsument beroende på
 - Mikrobiologisk förorening
 - Kemisk förorening
- Osäker vattenkvalitet

Om inget vatten finns i ledningarna beror det på den geografiska omfattningen hur besvärlig situationen blir. Är det lokalt i en kommun så kan VA-verksamheten lättare hantera den uppkomna situationen jämfört med om Norrvatten inte levererar till någon kommun i sitt distributionsnät. I det senare fallet blir tillgången på vattentankar den avgörande faktorn.

Otjänligt vatten är lättare att hantera då det fortfarande går att använda toaletter och troligen även att tvätta sig i vattnet med vissa restriktioner. Mikrobiologisk förorening går oftast att avhjälpa med kokning av vattnet innan användning. Det är naturligtvis besvärligt för abonnenter men ändå görligt för de flesta. Kemisk förorening går inte att koka bort men toaletter kommer fortfarande att fungera.

Osäker vattenkvalitet hanteras i princip på samma sätt som kemisk förorening.

Förutsättningar

En nödvattenplan som Livsmedelsverket beskriver den förutsätter att en mängd yttre förutsättningar fungerar. Det är parametrar såsom möjlighet att hämta dricksvatten på annan plats än kommun för transport till distributionsplatser och möjlighet att beställa transportkapacitet.

Nedanstående parametrar bedöms i Danderyd som kritiska i en nödvattenplan såsom Livsmedelsverket beskriver den.

Dricksvattentillgång

Det förutsätts att det finns obegränsad tillgång på dricksvatten att hämta vid Norrvattens anläggning i Görväln i Järfälla kommun eller på annan plats eller att kommunen själv kan tillverka dricksvatten

Transportkapacitet

En nödvattenplan såsom Livsmedelsverket beskriver den förutsätter att transporttjänster finns tillgängliga med ett par timmar till någon dags varsel för att hämta och byta transportemballage typ Combotankar.

David Johannesson

Planen förutsätter också att varje verksamhet och privatperson har transportkapacitet, antingen till fots, cykel, bil eller annat för att transportera vattnet från tappställe till plats för brukande såsom hemmet eller verksamhetens lokaler.

Emballage

Planen förutsätter att lediga transportemballage av typen Combotankar finns att tillgå hos antingen Norrvatten eller vid någon av de centrala lagren som finns. Det förutsätter i sin tur att Danderyd är relativt ensam om att behöva dessa transportemballage, något som förefaller otroligt.

Vidare förutsätts att såväl privatpersoner som de verksamheter som behöver vatten har emballage att transportera vattnet ifrån upprättat tappställe till hemmet eller verksamhetens lokaler. Emballagen behöver vara godkända och i övrigt lämpliga att transportera och distribuera vatten i.

Personal

En nödvattenplan i Livsmedelverkets tappning förutsätter vidare att VA-verksamheten och andra förvaltningar bemannas dygnet runt under 10 dagar.

Säkerhet

En fråga som uppstår om en nödvattenplan såsom Livsmedelsverket beskriver det är säkerhet. I ett krisläge är det stor risk för hamstring av det dricksvattnet som distribueras och det är stor risk att det blir tumult och oroligheter. Detta behöver stävjas och den uppgiften förutsätts att kunna skötas av säkerhetsbolag dygnet runt i 10 dagar. I kommunen finns resurser i form av Frivilliga resursgruppen. De kan spela en stor roll om kommunen väljer att genomföra en av Livsmedelsverket beskriven nödvattenplan.

Prioriterade verksamheter

I det fall kommunen väljer att ta fram en nödvattenplan såsom Livsmedelsverket beskriver den behöver alla verksamheter i kommunen, privata såsom kommunala ges en prioriteringsordning. Högprioriterade verksamheter kan vara skolor, förskolor, äldreboenden och liknande verksamheter men också andra verksamheter som är av betydelse för samhället. Denna prioritering behöver beslutas politiskt och ligger i förekommande fall till grund för den ambitionsnivå och därmed kostnadsnivå som planen i så fall kommer att få.

Sammanfattning

En nödvattenplan såsom det beskrivs i Livsmedelsverkets publikationer föregås av ett omfattande arbete på central nivå i kommunen tillsammans med alla berörda verksamheter såväl kommunala som privata. Tekniska

kontoret har i ovanstående kortfattat beskrivit olika tänkbara utmaningar. Om ett fortsatt arbete initieras kommer säkert fler frågeställningar att behöva hanteras. Den beslutade politisk ambitionsnivå i ett tänkt framtida arbete ger också vilka ekonomiska resurser som behöver tillsättas. VA-verksamheten kommer, om det blir aktuellt, att vara en av väldigt många aktörer i det arbetet.

Anna Tengelin Skoog
Teknisk direktör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet
Tjänsteutlåtande Remittering av förslag till Nödvattenplan

Expedieras
[Klicka här för att ange text.](#)